

Flyvevåbnets kampfly

- nu og i fremtiden

Danmark skal have nyt kampfly for:

- fortsat at kunne udfylde rollen som luftens politi over Danmark og imødegå evt. terrortrusler.
- fortsat at råde over et højteknologisk og sikkerhedspolitisk virkemiddel.
- fortsat at kunne gøre en forskel i internationale kriser.
- fortsat at kunne indsættes overalt i verden hurtigt, præcist og effektivt med minimale civile og militære tab til følge
- fortsat at styrke Danmarks position som et videnskabs- og forskningsbaseret samfund.

- nu og i fremtiden

Kampfly i Flyvevåbnet

Det danske Flyvevåben anvender i dag kampfly til både nationale og internationale opgaver. Nationalt hævder flyene suveræniteten i dansk luftrum og beskytter Danmark fra luften, hvis der skulle opstå en trussel. Internationalt deltager flyene i operationer overalt i verden, hvor de blandt andet yder sikkerhed for sø- og landstyrkerne.

Den retning, der er lagt med det gældende forsvarsforlig, lægger op til, at Flyvevåbnet skal løse de samme opgaver i fremtiden som nu, endda med større vægt og fokus på internationale operationer. Så behovet for kampfly eksisterer fortsat.

Flyvevåbnets kampfly

Situationen lige nu

Flyvevåbnets kampflykapacitet består af F-16. De er nu ca. 26 år gamle. Om ti til femten år er flyene efterhånden så gamle, at det ikke længere kan betale sig at holde dem ved lige. Derfor er Forsvaret i gang med at finde afløseren for F-16.

Tiden er snart inde for beslutninger om valg af type og det videre forløb, herunder deltagelse i udviklingsprojekter.

F-16 kapaciteten

Det danske Flyvevåbens nuværende kampflykapacitet består af i alt 62 stk. F-16. Antallet reduceres til 48 fly i løbet af forsvarsforliget 2005-2009. Det første fly blev modtaget den 18. januar 1980 som en del af en samlet levering på i alt 58 fly, der efter datidens forhold blev betragtet som 'århundredets våbenhandel'.

- nu og i fremtiden

F-16 flyets rolle før og nu

Flyet var tiltænkt en rolle helt i front i forsvaret af dansk territorium og var også en vigtig brik i den overordnede NATO strategi i forsvaret af Vesteuropa under den kolde krig. Siden hen ændrede opgavekomplekset sig radikalt med murens fald, og fokus blev gradvist rettet mod indsættelse i internationale operationer. Danske kampfly er blevet anvendt i en række internationale operationer de seneste år. Første gang var, da Flyvevåbnet blev indsat i forbindelse med Operation Allied Force, hvor en række serbiske overgreb på civilbefolkningen i Kosovo havde ført til et indgreb fra omverdenen. Her blev F-16 som det første danske kampfly involveret i direkte kamphandlinger. Næste gang var da USA i NATO gjorde brug af musketér-eden (en for alle og alle for en) på

baggrund af angrebet på World Trade Center den 11. september 2001 og erklærede krig mod terror. Her bidrog Flyvevåbnet med seks stk. F-16 til Operation Enduring Freedom – befrielsen af Afghanistan. Flyene opererede fra den tidligere Sovjet-republik Kirgisistan og deltog også her i direkte kamphandlinger. Samtidig beviste F-16 sin unikke evne til hurtig indsættelse overalt i verden. Senest har F-16 bidraget til overvågning og beskyttelse af de Baltiske landes luftrum som et led i deres integration i NATO.

- nu og i fremtiden

Teknologisk opdateret fly

Siden leveringen af det første F-16 fly til Danmark har den militærteknologiske udvikling accelereret kraftigt. Software og hardware har foretaget kvantespring og åbnet op for nye muligheder. Våbentechnologien, herunder effekt og præcision, er blevet væsentlig forbedret, og motorudviklingen har givet bedre brændstoføkonomi og større ydeevne, for bare at nævne nogle eksempler. Derfor har F-16 løbende gennemgået en række opdateringer – ofte i samarbejde med dansk industri - og fremstår i dag som et teknologisk 'up to date' fly, der er i stand til at aflevere en bombe ind af brevsprækken fra ti kilometers højde – hurtigt, præcist og effektivt. Sammenholdt med det internationale engagement har det gjort det danske flyvevåben til en højt respekteret koalitions-partner blandt vore allierede.

Airpower

Airpower - indsættelse af fly – har siden sin introduktion i begyndelsen af det forrige århundrede gennemgået en eksplosiv udvikling og er i dag en altafgørende faktor for at gennemføre militære operationer. En krig kan ikke vindes uden luftoverlegenhed. Airpower giver operationsfrihed i tid og rum og mindsker risikoen for civile og militære tab.

Den teknologiske udvikling har betydet, at operationer, der under 2. Verdenskrig krævede flere hundrede fly, i dag kun kræver få fly. Tendenserne peger i retning af stadig bedre motorer med mere kraft og bedre økonomi, hvilket betyder, at flyene kan flyve længere og bære mere. Samtidig forbedres våbentyperne, og nye udvikles – specielt størrelsen på våben

Flyvevåbnets kampfly

bliver mindre i fremtiden, samtidig med at præcisionen markant forbedres. Alt i alt en forbedret kampkraft for det enkelte fly.

Fremtidens flyteknologi

Især de bemandede kampfly er langt fremme teknologisk set. Ubemandede kampfly er kraftigt under udvikling, men de er længere tilbage end bemandede kampfly. Ubemandede kampfly er meget specialiserede fly, som ind til videre kan få ting, og Flyvevåbnets kampfly skal kunne mange forskellige ting i kraft af de mange typer opgaver, som Flyvevåbnet løser. Det betyder, at ubemandede kampfly ikke er i stand til at løse samtlige af Flyvevåbnets opgaver, og de bliver det højst sandsynligt heller

ikke de næste mange år. Det er ikke en option - set med de økonomiske briller - at have to typer kampfly, som løser hver sin mængde opgaver for Flyvevåbnet. Derfor skal Danmark satse på én type kampfly, og det fly skal bedst muligt kunne løse hele spektret af opgaver.

Flyvevåbnets kampfly

Kampflyets opgaver:

- Hævder dansk suverænitet i luften
– hver dag
- Deltager i operationer for at skabe fred og forebygge konflikt

- nu og i fremtiden

Pilotens fremtidige rolle

Den kolde krig er erstattet af terrorisme, hvor fjenden er skjult – til tider endda ukendt – og fører ukonventionel krig. Den større uforudsigelighed kræver større fleksibilitet, og det har medført konsekvenser for måden at anvende Flyvevåbnets på.

Udover at være i stand til at deltage i almindelig regulær krig, hvor fronterne er trukket op, og fjenden er synlig og kendt, så skal kampflyene også kunne anvendes effektivt i kampen mod terrorisme. Her er kravene til beslutningstagningen på slagmarken markant større.

Samtidigt har udviklingen medført forbedrede sensorer og informationsteknologi.

Pilotens rolle er derfor ændret. Han er ikke længere blot "chauffør" af flyet, men taktisk manager og dermed den væsentligste del af

- nu og i fremtiden

våbnet. Det vil sige, at det fremover primært er piloten, der er beslutningstageren i et kampfly. Der opstår situationer, hvor det er af afgørende vigtighed, at piloten selv er i stand til at træffe beslutninger ud fra sine informationer og vurderinger for straks at handle derefter.

Præcision og sikkerhed

At have beslutningstageren med helt med ude, hvor tingene sker, øger sikkerheden for, at opgaven løses, herunder at målet rammes, og at civile tab undgås.

Det nye trusselsbillede stiller større krav til information og præcision i en kampsituation. Udover at sørge for effektiviteten og sikkerheden for den enkelte soldat "på jorden" ved at

overvåge operationsområderne så kan kampflyene levere våben i tilfælde af angreb. Også i byzoner, hvor præcision er af højeste vigtighed. Bemandede og ubemandede kampfly kan levere våben lige præcist, men situationen kan udvikle sig, og tiden til at vurdere og træffe beslutninger går tabt i ubemandede kampfly. Piloten kan med sine øjne og hjerne opfatte situationen i sin helhed i en grad, som et ubemandet kampfly ikke er i stand til – det ubemandede kampfly fungerer mere som et kamera, der kun kan fokusere på den ting, den er blevet bedt om.

Menneskets egenskaber er af allerhøjeste vigtighed i en situation med asymmetriske trusler. Et menneske kan træffe beslutninger på baggrund af ny viden. En computer kan kun træffe beslutninger ud fra det, den allerede ved. Et menneske kan træffe nuancerede beslutninger.

Flyvevåbnets kampfly

En computer er sort-hvid, enten-eller, unuanceret.

Derfor peger det på en fremtid, hvor Flyvevåbnets kampfly fortsat er bemandedet med en pilot.

“Det er kendetegnende for de sikkerhedspolitiske udfordringer i det 21. århundrede, at den forsvarsmæssige indsats i vidt omfang vil finde sted uden for og ofte langt væk fra Danmarks egne grænser.”

Citat fra Bruun-rapporten

